

Köpt vård utanför regionen - förstudie

Revisionsrapport nr 21- 2022

Ansvarig verksamhet	Revisionskontoret
Kontakt	Anders Marmon, tfn: 010-831 41 35, e-post: anders.marmon@regionvarmland.se
Datum	2023-03-31
Diarienummer	Rev/22017
Region Värmland Regionens hus 651 82 Karlstad	

Innehåll

Innehåll	3
1. Inledning	4
1.2 Avgränsning	4
1.3 Revisionskriterier	4
1.4 Ansvarig nämnd	5
1.5 Metod	5
2. Granskningens resultat	6
2.1 Hur ser omfattningen ut avseende köp av vård utanför länet?	8
2.2 Hur sker intern kontroll avseende köpt vård?	8
2.3 Hur säkerställs att verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt sätt med utgångspunkt i analyser om vilken vård som ska köpas?	8
2.4 Vika rutiner finns kring redovisningen avköpta vårdtjänster?	9
3. Sammanfattande bedömning	10
Källor	10

1. Inledning

Regionens revisorer har enligt Kommunallagen ansvar för att genomföra årlig granskning av regionens samtliga verksamheter. Utifrån detta uppdrag och ansvar har regionens revisorer utarbetat dokumentet ”Granskningsstrategi” i vilket de beskrivit de områden som revisorerna främst ska fokusera på under innevarande mandatperiod. Baserad på granskningsstrategin gör revisorerna en årlig riskbedömning och revisionsplan.

I ”Revisionsplan 2022” har revisorerna aktualiserat en granskning avseende regionens köp av vård utanför länet.

Region Värmland köper varje år vård för betydande belopp från vårdgivare utanför länet. Det gäller både slutna och öppna vård och köpen av vård görs både från andra regioner och privata vårdgivare. Regionens revisorer ser som viktigt att det finns säkra och ändamålsenliga rutiner för köp av vården.

1.1 Syfte och frågeställningar

Det övergripande syftet med granskningen var att bedöma om Hälso- och sjukvårdsnämnden har säkerställt att organisation, system och rutiner för redovisning av köpta vårdtjänster är utformade på ett ändamålsenligt sätt, att den interna kontrollen är tillfredsställande och att god redovisningssed efterlevs.

Granskningens övergripande syfte har brutits ned till följande revisionsfrågor:

- Hur ser omfattningen ut avseende köp av vård utanför länet?
- Hur sker intern kontroll avseende köpt vård?
- Hur säkerställs att verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt sätt med utgångspunkt i analyser om vilken vård som ska köpas.
- Vilka rutiner finns kring redovisningen av köpta vårdtjänster?

1.2 Avgränsning

Granskningen utförs under år 2022 avgränsas till att omfatta köp av vård utanför regionen under verksamhetsåret 2022.

1.3 Revisionskriterier

Granskningen har skett utifrån de aktuella lagar och föreskrifter som finns inom området. Revisionskriterier är också beslut fattade av Regionfullmäktige samt övriga gällande styrdokument.

De revisionskriterier som ligger som grund för granskningen är följande:

- Lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning
- Rådet för kommunal redovisnings normering
- Regionfullmäktiges beslut
- Reglemente för styrelse och nämnd
- Interna styrdokument

1.4 Ansvarig nämnd

Hälso- och sjukvårdsnämnden i Region Värmland utövar ledning och planering av hälso- och sjukvård samt tandvård ur ett övergripande befolknings- och helhetsperspektiv. Hälso- och sjukvårdsnämnden ska ansvara för de uppgifter som följer av att Region Värmland är vårdgivare enligt hälso- och sjukvårdslagen och tandvårdslagen med tillhörande författningar,

1.5 Metod

Granskningen har genomförts i form av dokumentstudier och intervjuer. Företrädare för ekonomifunktionen i regionen har beretts möjlighet att sakgranska rapporten i samband med intervju.

I bilaga 1 redovisas dokument som finns som underlag till granskningen.

2. Granskningens resultat

Köpt vård och inköp av vård för person från annat län eller annat land

Region Värmland erhåller varje år fakturor från andra regioner som uppgår till väsentliga belopp. Den huvudsakliga bakgrunden till dessa fakturor är att personer folkbokförda i Värmland, av olika anledningar har vårdats i en annan region i Sverige eller utomlands.

Köpta vårdtjänster kan uppstå av olika orsaker. Den allra största delen är vård som remitteras till andra regioner och den är då planerad. En annan orsak är att en person befinner sig i en annan region när den behöver akut vård. Andra typer av kostnader som kan uppstå är när vård ges till patienter i andra länder. När vård från annat land sker faktureras kostnaden till den region där patienten är folkbokförd.

Riksavtal för utomlänsvård som fastställs av Sveriges Kommuner och Regioner, SKR, Regionavtalet för mellansvenska regionvårdsnämnden och dokumentet Vård av personer från annat land som även det fastställs av SKR styr hanteringen av fakturering av vårdtjänster.

Köp av högspecialiserad vård

Nationell högspecialiserad vård ska enligt regeringsbeslut alltid utföras av vissa utvalda vårdgivare i syfte att koncentrera den högspecialiserade vården nationellt och regionalt. Detta innebär att Region Värmland köper all högspecialiserad vård från vårdgivare med tillstånd att behandla patienter som kräver högspecialiserad vård. Det ska framgå av vårdprogrammet för respektive sjukdom om högspecialiserad vård krävs eller inte.

Det händer att vårdgivaren som utsetts för att tillhandahålla nationellt eller regionalt högspecialiserad vård inte kan tillhandahålla detta på grund av kapacitetsbrist. Ett exempel kan vara att patienter från kirurgkliniken vid Centralsjukhuset i Karlstad (CSK) har skickats till Örebro för ingrepp som enligt överenskommelse inom sjukvårdsregionen ska utföras där.

Köp av länssjukvård

Utöver den nationella och regionala högspecialiserade vården köps även en del länssjukvård för att klara tillgänglighetskravet enligt vårdgarantin eller för att kompetens att behandla vissa sjukdomar saknas.

Högspecialiserad vård krävs där kompetensen inte finns inom länet:

- Vård som regionen inte själva har kompetens att bedriva
- När regionen inte kan uppfylla vårdgarantin

Med högspecialiserad vård avses sådan specialistvård som inte finns inom Region Värmland eller som normalt inte finns på länssjukvårdsnivå. Det är den medicinska bedömningen som avgör om patienten ska remitteras till vård utanför länet.

För sluten högspecialiserad vård krävs remiss skriven av respektive specialistmottagning. Vid akuta behov av högspecialiserad vård händer det att en "vanlig" konsultationsremiss utfärdas eller att ingen remiss/ betalnings-förbindelse alls utfärdas. I båda fallen ska i efterhand en remiss utfärdas.

För högspecialiserad öppenvård gäller reglerna om patientens fria val och det krävs ingen remiss. Om mottagande region kräver remiss till öppenvård ska remiss skrivas av berörd specialistmottagning. Vid patientens fria val utgår ingen ersättning för resor eller boendekostnader.

Remissrätt

Remissrätten till högspecialiserad vård har verksamhetschef och regionanställd personal som givits denna delegation av sin verksamhetschef.

Öppenvårdsspecialister och privatläkare har som regel inte remissrätt.

Allmänläkare och läkare inom företagshälsovården (även om avtal finns med Region Värmland) har inte remissrätt till högspecialiserad vård.

Köpt vård

Med köpt vård menas vård i annan region som betalas av Region Värmland som hemregion. Det kan röra akut vård, remitterad specialistvård som regionen inte kan ge samt valfrihetsvård i öppen eller sluten vård.

Betalningsförbindelse utfärdad av specialistmottagning krävs för:

- Remitterad specialistsjukvård därför att vården inte kan ges i Region Värmland
- Vårdgarantivård
- Valfrihet i sluten vård (länssjukvård) För valfrihet i öppen vård krävs inte betalningsförbindelse, men kan utfärdas ändå. Om landstinget där patienten söker vård inte kräver remiss kan patienten kontakta mottagning där direkt, men vänder sig patienten/vårdcentralen till specialistmottagning i Region Värmland för hjälp ska remiss/betalningsförbindelse för patientens val skrivas av specialistmottagningen.

Om regionen där patienten söker vård kräver remiss måste patienten följa de reglerna. Innebär att vårdcentral/specialistmottagning i Region Värmland eller annan region ska skriva en remiss enligt patientens fria val.

Fullständig redovisning av regionernas remisskrav finns på SKRs webbplats, regionernas krav på remiss i öppen vård. Patient- och medborgarstödsenheten i Region Värmland hjälper patienter med råd i frågor om valfrihetsvård

På regionens intranät finns ett antal manualer med anvisningar för de olika typerna av köp av vård.

Vård utanför landet

När det gäller högspecialiserad vård som inte finns i Sverige kan det bli aktuellt med remittering och betalning från Region Värmland.

2.1 Hur ser omfattningen ut avseende köp av vård utanför länet?

I Region Värmlands delårsrapport och årsredovisning redovisas kostnader av olika slag och där ingår köpt vård på en övergripande nivå.

Regionens köp av öppen vård från andra regioner uppgick under 2022 till ca 221 Mnkr, budgeterat var ca 199 Mnkr. Regionen köpte mest öppen vård från Region Örebro län och även Region Uppsala, Region Dalarna och Region Västra Götaland stod för en stor del av den köpta vården.

Regionens köp av sluten vård från andra regioner uppgick under 2022 till ca 523 Mnkr, budgeterat var ca 389 Mnkr. När det gäller sluten vård var Region Örebro län och Region Uppsala de regioner Region Värmland köpte mest vård av. Även Region Västra Götaland och Region Stockholm var stora leverantörer av vård till Region Värmland.

2.2 Hur sker intern kontroll avseende köpt vård?

Enheten för ekonomiservice hanterar fakturor gällande köpt vård utanför länet. Redovisning av köpt vård följs upp på sedvanligt sätt genom uppföljning av budget och prognosarbete.

Hälso- och sjukvårdens klassifikationsenhet arbetar bland annat med granskning av inkommande fakturor avseende regionens köpta vård. Granskning och kontroll av fakturan görs utifrån gällande regler; prislista, KPP (kostnad per patient) eller DRG (diagnosrelaterade grupper). I de fall något avviker från reglerna görs en formell bestridan. Klassifikationsenheten säkerställer att korrekt betalningsförbindelse finns och att avstämning görs mot regionala och nationella avtal för köpt vård.

Klassifikationsenheten har det övergripande ansvaret för att diagnosklassificeringen sker på ett enhetligt och korrekt sätt.

Klassifikationsenheten följer upp och utvärderar klassificeringskvaliteten- och kvantiteten, identifierar, samordnar och ansvarar för utbildningsinsatser samt granskar regionens fakturor gällande köpt vård.

Enheten hanterar även ansökningar från Försäkringskassan gällande EU/EES vård samt gruppering och fakturering av den sålda vården.

2.3 Hur säkerställs att verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt sätt med utgångspunkt i analyser om vilken vård som ska köpas?

Region Värmland har regelbundna dialoger med region Uppsala och Region Örebro avseende den högspecialiserade vården.

Köp av vård ska alltid föregås av en remiss om inte patienten behöver akut vård. Paragraf 2 i Avtal om vård vid universitetssjukhus mellan landsting och regioner i

Uppsala-Örebro sjukvårdsregion, (nu mellansvenska sjukvårdsregionen) möjliggör vård utan remiss vid akuta situationer. I avtalen om vård vid universitetssjukhus finns en del som gäller abonnemangsjukvård och en rörlig del.

Enligt "Regelverk köpt vård utanför Region Värmland" är budget och kostnadsansvar för den högspecialiserade vården, vårdgarantin samt det fria valet fördelat på verksamhetsområdesnivå. För den akuta utomlänsvården och egen vårdbegäran är ansvaret centraliserat.

2.4 Vika rutiner finns kring redovisningen av köpta vårdtjänster?

Det finns en s.k. lathund för köpt vård framtagen, "Köpt vård - Lathund"). Lathunden beskriver bland annat vad som gäller vid attest av fakturor för köpt vård. Av lathunden framgår exempel på vad som bör stämmas av vid kontroll av faktura.

Fakturorna inkommer i Raindance till ekonomiservice som kontrollerar om patienten som fakturan avser är folkbokförd i Värmland och om den utförda vården inte skett längre än 6 månader tillbaka i tiden. Genom inloggning i remissystemet SVEA kontrolleras vem som har skrivit remissen och utifrån det skickas sedan fakturan till det verksamhetsområde som den remitterande läkaren tillhör.

Attest av fakturor sker i två steg. Som första steg granskningsattesteras fakturan av vårdadministratör eller någon annan person med administrativa arbetsuppgifter. Därefter sker manuell kontroll av fakturan och beslutsattest av behörig chef.

Efter beslutsattest betalas fakturan av ekonomiservice. Det förekommer samlingsfakturor, men vanligast är att en faktura gäller för en patient.

Specialistvårdsremisser används när en patient remitteras till specialistvård i ett annat landsting på grund av att vården inte finns i det egna landstinget eller för en ny medicinsk bedömning.

Det sker analyser av avvikelser mot budget, dels region-övergripande dels inom Hälso- och sjukvårdsnämnden. Särskilt fokus har uppföljningen kring resultat och avvikelser kopplat till köpt vård och inhyrd personal.

Regionen får uppföljningar från Akademiska universitetssjukhuset i Uppsala och Örebro universitetssjukhus på fakturerade belopp och produktion, d.v.s. hur många öppenvårds- respektive slutenvårdstillfällen regionen har köpt under året. Dessa uppgifter ligger till grund för analysen som utförs av en controller som sedan vidareförmedlar analysen i rapportformat till hälso- och sjukvårdsledningen.

3. Sammanfattande bedömning

Det huvudsakliga syftet med denna förstudie var att bedöma om det fanns behov av och förutsättningar för att genomföra en fördjupad granskning avseende regionens köp av vård utanför länet.

Utifrån granskningens resultat är vår bedömning att vi har fått svar på de frågor som ställts, och av svaren att döma pågår utveckling i olika projekt inom området och vi ser i nuläget inget behov av en fördjupad granskning.

Anders Marmon
Certifierad kommunal yrkesrevisor

Källor

- REG- 21541 Patientavgifter och högkostnadsskydd
- Delårsrapport Region Värmland 2022
- Årsredovisning Region Värmland 2022
- Region Värmlands kontoplan
- Avgiftshandboken
- Riksavtal för utomlänsvård

- Avtal om samverkan i Uppsala-Örebro sjukvårdsregion 2021-2024
- Avtal om vård vid universitetssjukhus mellan regioner i Sjukvårdsregion Mellansverige 2021–2024 (pdf)Pdf, 812 kB.
- Avtal om vård mellan läns/länsdelssjukhus inom Sjukvårdsregion Mellansverige 2021–2024 (pdf)Pdf, 793 kB.
- Lathund fakturagranskning Akademiska sjukhuset 2016 (pdf)Pdf, 694 kB.
- Avtal om vård vid Drottning Silvias barn- och ungdomssjukhus (DSBUS) 2015-2016 (pdf)
- Regelverk för köpt vård utanför Region Värmland
 - Länssjukvård
 - Ortopedtekniska hjälpmedel
 - Remittering av medicinska skäl (högspecialiserad vård)
 - Vidareremittering av personer som inte är folkbokförda i Värmland

Revisionen är ett demokratiskt kontrollinstrument som på uppdrag av fullmäktige ska granska styrelsens och nämndernas verksamhet samt presentera en revisionsberättelse. I Kommunallagen fastslås att revisorerna bland annat ska granska:

- Om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.
- Om räkenskaperna är rättvisande, samt
- Om nämndernas interna kontroll är tillräcklig.

Vidare genomför revisorerna fördjupade granskningar inom områden där det finns betydande risker som kan medföra allvarliga konsekvenser.

Region Värmlands revisorsgrupp består av sju revisorer som utses av Regionfullmäktige. Revisionen biträds av sakkunniga vid regionens egna revisionskontor samt av upphandlade revisionsbyråer.

Information om revisionen och revisionsrapporter hittar du här: [Revision - Region Värmland \(regionvarmland.se\)](https://regionvarmland.se)
